

Дошкільнята (з 4-5 років) вже можуть уявити те, чого насправді не було, але ще не усвідомлюють, що, кажучи неправду, вони порушують моральні норми. У цьому віці у дітей починає бурхливо розвиватися фантазія, і вони можуть сплутати, що було в реальності, а що ні.

Дорослі іноді плутають це, приймаючи фантазії за брехню. Але це треба розрізняти. А хороша фантазія, винахідливість є свідченням живого розуму, розвиненої уяви. А уява - одна з цінних якостей особистості, її потрібно не руйнувати, а направляти в потрібне русло. І якщо ваша дитина сьогодні знову натхненно розповідає нісенітницю, не поспішайте його звинувачувати, краще скажіть: «Ти придумав прекрасну історію, давай запишемо її, ти намалюєш картинки, і в нас вийде справжня книжка».

Приблизно у віці 7-8 років більшість з дітей вже чітко розрізняють фантазії від реальності. Брехня стає моральною категорією. Діти починають розуміти, що брехати погано не тому, що брехня не подобається дорослим, а тому, що на брехуна неможна покластися, йому не довіряють, з ним не хочуть дружити. І, тим не менш, є причини, які змушують йти на обман.

Причини брехні:

Систематична брехня є симптомом якогось неблагополуччя в житті дитини. Це свідчення не моральних, а скоріше психологічних проблем дитини.

1. Одна з головних причин брехні в будь-якому віці - **страх**. Дитина бреше, тому що боїться, що його покарають. Малюки легко зізнаються в проступки, поки їх за ці проступки не починають карати. Якщо малюк мовчить у відповідь на грізне запитання батька: «Це ти зробив?», Значить, досвід покарання в нього вже є. Це мовчання - по суті, перша в житті неправда. Придумати історію в своє виправдання маля ще не може, залишається тільки мовчати або плакати, або заперечувати очевидне.

Батьки можуть бути занадто жорстокими або непослідовними. Дитина може бути занадто важкою, щоб відповідати їх очікуванням, а батьки можуть бути не в змозі приймати дитину такою, якою вона є. Тоді дитина змушена вдаватися до брехні заради самозбереження. Така брехня повинна викликати тривогу, тому що між вами і дитиною втрачається довіра, він вас боїться.

2. Дитячий обман може бути спровокований великою кількістю заборон. Якщо дорослі постійно твердять «не можна», тоді, переносячи велику кількість заборон і спокус, дитина йде на хитрість. Так маленький обман стає способом отримати те, про що він мріє, що неможливо добути іншим шляхом, або шлях цей поки ще не ясний.

3. Важливою причиною є бажання домогтися любові і похвали. Дитина починає хвалитися неіснуючими успіхами, прибріхує, прикрашає вже існуючі, щоб домогтися заохочення батьків. Найчастіше в цьому винні самі батьки, які вимагають від дитини занадто багато.

Обман може бути пов'язаний з бажанням самоствердитися, виглядати в очах дорослих або дітей незвичайним. У відповідь на успіхи однолітків дитина може розповісти про свої вигадані подвиги, багатстві батьків і т.д. (що може бути ознакою зниженою самооцінки). Дослідження показали, що діти з неблагополучних сімей брешуть частіше. Їм об'єктивно важче змагатися з однолітками в навчанні, в наявності іграшок, цікавому дозвіллі, і вони підтримують свій статус брехнею.

Спонукає до обману може і зачеплене самолюбство. Наприклад, якщо дитина не може відповісти своїм кривдникам, він може почати придумувати історії, в яких виглядає героєм. Такі історії мають психотерапевтичний ефект і допомагають малюкові впоратися з дійсністю.

4. Дуже часто причиною дитячої брехні стає занадто гаряче бажання дорослих виховати ввічливу, добру, інтелігентну людину. Виключно з найкращих намірів, батьки вчать дитину приховувати свої емоції, не дозволяють йому (та й самим собі) говорити про свої негативні почуття. Наприклад, коли дитина каже, що не любить брата, він чує: "Не можна так говорити".

5. Причиною дитячої брехні може бути приклад дорослих, коли дитина стикається з тим, що слова не завжди відповідають вчинкам, а обіцянки дуже швидко забуваються. День, коли дитина виявить, що його обманували, стане крахом батьківського авторитету. З цього дня він внутрішньо дозволить собі також поводитись і з дорослими (не важливо буде він це усвідомлювати чи ні).

Пам'ятайте, наслідування є одним з найбільш важливих способів навчання дитини, а батьки - головний зразок для наслідування.

6. Діти можуть брехати, щоб захистити товариша.

7. І, звичайно ж, дитина може брехати просто на зло. Діти чудово усвідомлюють, що брехня дратує дорослих, і часом саме цього і домагаються - хочуть розсердити батьків, навіть якщо їм доведеться перенести покарання.

Як себе вести, якщо дитина бреше

Якщо Ви раптом виявили, що дитина збрехала вам, не варто відразу кричати, лаяти дитину, влаштовувати допити, «вибиваючи» з дитини правду.

Агресивна реакція на обман дитини лише посилює його бажання далі брехати і вивертатися, щоб уникнути покарання. Не робіть вигляд, що ви повірили, а спокійно скажіть, що ці слова викликають у вас сумнів. У таких випадках немає нічого кращого, ніж спокійна і розважлива розмова без підвищених тонів. Обов'язково розкажіть дитині про свої почуття, які ви відчуваєте, розкривши його обман. Дитина повинна почути від вас про вашу образу, побачити, що ви щиро засмучені. Батьківське ставлення до брехні має бути цілком чітким і певним. З одного боку, не треба вимагати зізнань, допитів і суду над «злочинцем». З іншого боку, потрібно, не вагаючись, називати речі своїми іменами.

У будь-якому випадку дитина повинна знати, що брехати батькам немає необхідності. Задумайтесь, що заважає дитині бути відвертим з вами, чому він приховує ті чи інші факти. Намагайтесь стати зі своєю дитиною близькими людьми, яким брехня просто не потрібна.

Частіше показуйте дітям, що ви їх любите без жодних умов, незалежно від скоєних помилок, що кожен в житті робить великі і маленькі промахи, і нічого страшного в цьому немає.

Якщо ви хочете навчити дитину бути відкритим і чесним, то ви повинні бути готові вислухати від нього часом і гірку правду, а не тільки те, що вам приємно.

Завжди тримайте своє слово. Якщо в якомусь випадку ви не можете виконати обіцянку, поясніть дитині, чому ви це не можете виконати і вибачтесь.

Говоріть дитині правду. Не бійтеся бути щирим з ним, коли чогось не знаєте, зізнайтеся в цьому.

Не ставте дитині провокаційних питань, які спричинять за собою брехню з метою самозахисту. Якщо, наприклад, ви дізналися, що дитина «завалила» контрольну, не варто запитувати його: «Ну, як пройшла контрольна? Ах, нормально ?! На цей раз ти мене не обдуриш! Я знаю, що ти її «звалив».

Замість цього краще прямо сказати дитині: «Я знаю, що ти не впорався з контрольною. Ми хвилюємося і думаємо, як тобі допомогти».

Заохочуйте дитину, коли він говорить правду, особливо в тих випадках, коли сказати їй було нелегко. Якщо дитина сама зізнається у брехні, ні в якому разі не вдавайте до покарання. Краще підбадьорити його, щоб він повірив у себе - раз він міг зізнатися, що сказав неправду, значить він - чесний і більше обманювати нікого не стане. А ось якщо дитина ніяк не хоче зізнаватися в обмані, краще не змушуйте його робити це, а розкажіть йому казку або придумайте разом історію про те, до чого призводить брехня і скільки неприємностей вона доставляє. Це буде для дитини набагато корисніше, ніж пафосні міркування про добро і зло, про правду і брехню.

Не нав'язуйте дитині занадто багато правил, пам'ятайте: більше правил - більше шансів, що вони можуть бути порушені дитиною, і частіше дитина буде вдаватися до обману як до засобу уникнути покарання.

Якщо дитина бреше без причини, фантазує, занадто мрійлива, але при цьому не докладляє зусиль для того, щоб втілити свої мрії в життя, необхідно повертати його «на землю» і прищеплювати смак до справжніх справ.

